

Калоян Валентинов Харалампиев¹

**Кандидатстудентска кампания 2002 година - различия в намеренията на
жените и мъжете**

Kaloyan Haralampiev

**Candidate Student Campaign 2002 – Differences in the Intentions of Women and
Men**

Abstract: Occasion for this article is the fact that according to data from empirical sociological research carried out in 1999, 2001 and 2002 in Sofia University were applied two times more women than men. Distribution by sex is considered in connection with the kind of applied subject and with answers of the question “Except in SU “St. Kliment Ohridski”, do you intend to apply in another university?”. As a result are formulated three hypotheses about candidate student intentions of women and men:

- two times more women than men are applied;
- for the humanities are applied two times more people than for natural and mathematical subjects;
- for the humanities are applied three times more women than men and for natural and mathematical subjects are applied equally women and men.

For testing of this hypotheses and finding out the reasons for the observed differences is necessary to carry out national representative research of both candidate students and young people who generally do not intend to apply.

Резюме: Повод за статията е фактът, че според данни от емпирични социологически изследвания, проведени през 1999, 2001 и 2002 година, в Софийския университет са кандидатствали два пъти повече жени отколкото мъже. Разпределението на кандидат-студентите по пол е разгледано във връзка с вида на кандидатстваната специалност и с отговорите на въпроса „Освен в СУ „Св. Климент Охридски”, възнамерявате ли да кандидатствате и в друго ВУ?”. В резултат на това са формулирани три хипотези относно кандидатстудентските намерения на жените и мъжете:

- кандидатстват два пъти повече жени отколкото мъже;
- за хуманитарни специалности кандидатстват два пъти повече лица отколкото за природоматематически;

¹ Асистент по „Статистически методи в социологията” към катедра „Социология” на СУ „Св. Климент Охридски” и инспектор в Университетския център за социологически изследвания на СУ „Св. Климент Охридски”.

- за хуманитарни специалности кандидатстват три пъти повече жени отколкото мъже, а за природоматематически специалности кандидатстват по равно жени и мъже.

За проверка на тези хипотези и за установяване на причините за наблюдаваните различия е необходимо да се проведе национално представително изследване както на кандидат-студентите, така и на младежите, които изобщо не възнамеряват да кандидатстват.

От 1987 година Университетският център за социологически изследвания провежда извадкови изследвания на кандидат-студентите в СУ „Св. Климент Охридски“. Последните три изследвания проведени през 1999, 2001 и 2002 година показват една интересна особеност – в Софийския университет кандидатстват два пъти повече жени отколкото мъже² (таблица 1):

Таблица 1

Разпределение на кандидат-студентите по пол

(в %)

Пол	Години		
	1999	2001	2002
Жени	64,5	67,5	65,8
Мъже	35,5	32,5	34,2

Тези изследвания са представителни за СУ „Св. Климент Охридски“ затова не може да се отговори на въпроса дали сред всички кандидат-студенти в страната жените са два пъти повече от мъжете. Въпреки това комбинирането на някои въпроси от анкетната карта с признака „пол“ може да хвърли допълнителна светлина върху намеренията за кандидатстване на жените и на мъжете.

На първо място – в анкетната карта фигурира въпросът „Освен в СУ „Св. Климент Охридски“, възнамерявате ли да кандидатствате и в друго ВУ?“ (таблица 2):

² Навсякъде в текста, където е посочено, че съотношението между подсъвкупности на съвкупността на кандидат-студентите е равно на някакво число, това твърдение е доказано статистически с помощта на Хи-квадрат при риск за грешка 5%. За да не се претрупва излишно текстът, тези доказателства не са дадени.

Таблица 2

Разпределение на кандидат-студентите през 2002 година по пол според отговора на въпроса „Освен в СУ „Св. Климент Охридски”, възнамерявате ли да кандидатствате и в друго ВУ?“

(в %)

Освен в СУ „Св. Климент Охридски”, възнамерявате ли да кандидатствате и в друго ВУ?	Пол	
	Жени	Мъже
Да	67,6	32,4
Не	58,1	41,9

Обвързването на отговорите на този въпрос с признака „пол” показва, че при лицата, които кандидатстват в Софийския университет и в други висши училища броят на жените отново е два пъти по-голям от броя на мъжете. При лицата, които кандидатстват само в СУ „Св. Климент Охридски” делът на жените намалява за сметка на увеличаването на дела на мъжете, като обаче отново жените са повече от мъжете. Трябва да се отбележи и, че лицата, които кандидатстват само в Софийския университет са специфична група, която е относително малобройна – кандидатстващите в СУ „Св. Климент Охридски” и в други висши училища са 80% от анкетираните, а кандидатстващите само в Софийския университет са 20%. На базата на тези резултати може да се направи следният извод:

- голяма част от кандидат-студентите (80%) кандидатстват в повече от едно висше училище (в това число и СУ „Св. Климент Охридски”). Сред тях жените са два пъти повече от мъжете.

Този извод може да бъде прецизиран допълнително с помощта на информация за кандидатстващите в повече от едно висше училище, нито едно от които не е Софийският университет, както и за кандидатстващите само в едно висше училище, различно от СУ „Св. Климент Охридски”.

Разпределението на кандидат-студентите по пол зависи и от специалността, за която се кандидатства (таблица 3):

Таблица 3
Разпределение на кандидат-студентите през 2002 година по пол според вида на кандидатстваната специалност

Вид на кандидатстваната специалност	Пол	
	Жени	Мъже
Хуманитарна	72,2	27,8
Природоматематическа	50,4	49,6

Сред кандидатстващите за хуманитарни специалности жените са три пъти повече от мъжете, докато сред кандидатстващите за природоматематически специалности жените и мъжете са по равно. Този резултат показва по-голямата притегателна сила на хуманитарните специалности по отношение на жените.

Още по-детайлна информация за кандидатстудентското поведение на жените и на мъжете се получава чрез комбинирането на отговорите на въпроса „Освен в СУ „Св. Кл. Охридски”, възнамерявате ли да кандидатствате и в друго ВУ?” и признаците „вид на кандидатстваната специалност” и „пол” (таблица 4):

Таблица 4
Разпределение на кандидат-студентите през 2002 година по пол според отговора на въпроса „Освен в СУ „Св. Климент Охридски”, възнамерявате ли да кандидатствате и в друго ВУ?” и вида на кандидатстваната специалност

Освен в СУ „Св. Климент Охридски”, възнамерявате ли да кандидатствате и в друго ВУ?	Вид на кандидатстваната специалност	Пол	
		Жена	Мъж
Да	Хуманитарна	74,8	25,2
	Природоматематическа	52,5	47,5
Не	Хуманитарна	62,9	37,1
	Природоматематическа	36,0	64,0

При лицата, които кандидатстват в Софийския университет и в други висши училища резултатите потвърждават изводите от предходната таблица – сред кандидатстващите за хуманитарни специалности жените са три пъти повече от мъжете, а сред кандидатстващите за природоматематически специалности жените и мъжете са по равно. При лицата, които кандидатстват само в СУ “Св. Кл. Охридски” картината е по-различна – сред кандидатстващите за хуманитарни специалности жените са два пъти повече от мъжете, докато сред кандидатстващите за природоматематически специалности мъжете са два пъти

повече от жените. И тук трябва да се обърне внимание на малобройността на последните две групи – кандидатстващите за хуманитарни специалности само в Софийския университет са 17% от анкетираните, а кандидатстващите за природоматематически специалности само в СУ „Св. Климент Охридски” са 3%. Изводите от тези резултати са следните:

- най-голямата част от кандидат-студентите (55%) кандидатстват за хуманитарни специалности в повече от едно висше училище (в това число и Софийския университет). Сред тях жените са три пъти повече от мъжете.

- една четвърт от кандидат-студентите кандидатстват за природоматематически специалности в повече от едно висше училище (в това число и Софийския университет). Сред тях жените и мъжете са по равно.

- 80% от кандидат-студентите кандидатстват в повече от едно висше училище (в това число и Софийския университет). Сред тях кандидатстващите за хуманитарни специалности са два пъти повече от кандидатстващите за природоматематически специалности.

Тези изводи също могат да бъдат прецизирани допълнително с помощта на информация за кандидатстващите в повече от едно висше училище, нито едно от които не е СУ „Св. Климент Охридски”, както и за кандидатстващите само в едно висше училище, различно от Софийския университет.

Всичко казано до тук очертава няколко хипотези относно кандидат-студентските намерения на жените и мъжете:

- във висшите училища в страната кандидатстват два пъти повече жени отколкото мъже;

- за хуманитарни специалности кандидатстват два пъти повече лица отколкото за природоматематически;

- за хуманитарни специалности кандидатстват три пъти повече жени отколкото мъже, а за природоматематически специалности кандидатстват по равно жени и мъже.

Проверката на тези хипотези и тяхното приемане или отхвърляне може да стане на базата на информация от провеждането на едно национално представително изследване на кандидат-студентите. Също така е важно, ако хипотезите бъдат приети, да се установят и причините за различията в намеренията на жените и мъжете. За да стане това обаче е необходимо обхватът

на изследването да се разшири и в него да се включат не само кандидат-студентите, но и младежите, които изобщо не възнамеряват да кандидатстват.